

İlk Türk Dil Bilimcisi

Kâşgarlı Mahmud

Merhaba,

Elinde bulunan bu kitabı senin için özenle hazırladık.
Bu sayede **Kâşgarlı Mahmud**'la tanışacak, hayatını ve başarı hikâyesini okuyarak geçmiş zamana yolculuk yapmış olacaksın.
Belki de kendine güzel bir arkadaş bulacaksın. Unutma! **Kâşgarlı Mahmud** da bir zamanlar çocuktü.

Hayatı boyunca her insan gibi belirli zorluklarla karşılaştı.

Bu kitapta o da senin gibi ilkokul yaşında!

Sana kendi dilinden hayat hikâyesini anlatacak.

Bu bilgi dolu yolculuğa hazır mısın?

Hazırsan başlayalım.

Erbin Soygür

4-12 Yaş Çocuk Gelişim Uzmanı

Ayşe Hale

1982 yılında Avusturya'da doğdu. Yıllar geçip yaş olsa da çocukluğunun ellerini hiç bırakmadı. Yayımlanan öykü ve hikâye kitaplarıyla çocuk edebiyatına katkıda bulunan yazarımız Tarih Yazan Çocuklar projesi için gecesini gündüzüne katarak çalıştı. Üsküdar'da yaşıyor. Kitapları, çocukları, denizi, tebessüm etmeyi, ailesini, Meryem ve Amine'nin annesi olmayı çok seviyor.

Arkadaşlar ben Kâşgarlı Mahmud.
Türkçe aşığıyım. Araştıran, okuyan,
yazan ve çok gezen bir bilgeyim.
En önemli eserim "Dîvânu Lugâtî't Türk"
ile Türkçeyi sonsuza taşıdım.
Bundan tam bin sene önce ilk Türkçe
sözlüğü hazırlayan dil bilimciyim.

Bilge: Geniş ve derin bilgi sâhibi olan, bunu en doğru ve faydalı şekilde kullanan kimse.

1008 yılında Kaşgar'da doğdum. Babam; Hüseyin Emir Tegin, Annem; Rabia Hatun'dur. Anlamı; övgüye değer olan "Mahmud" ismini de bana dedem vermiş. Karahanlı Devleti'nde yönetici olan babam, doğumum ile birlikte çok sevinmiş.

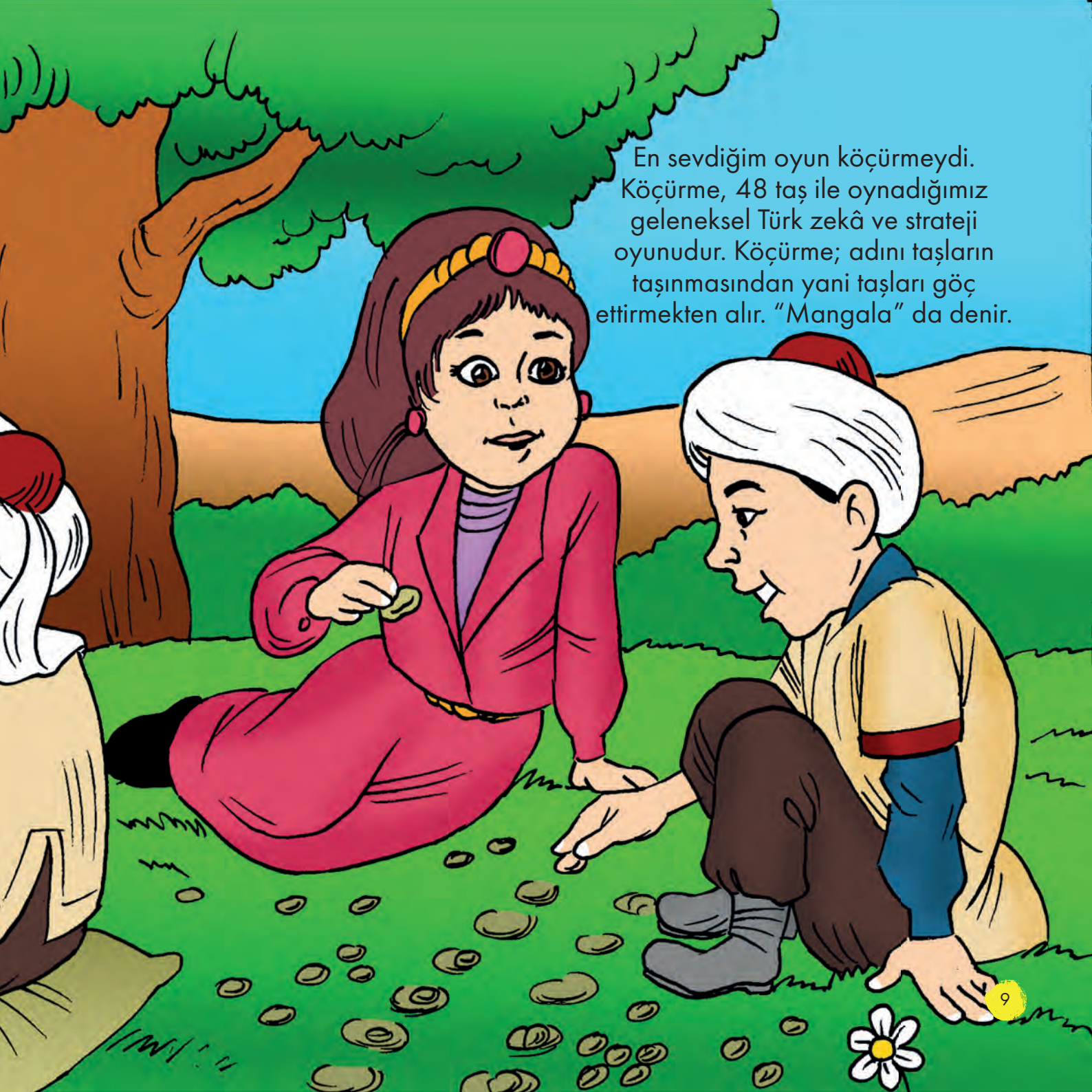
Benim için Kaşgar meydanında
tüm halkın davet edildiği
ziyafetler verilmiş.
Havai fişekler atılmış.
Yaa, havai fişek bugünden
tam bin yıl önce de varmış.
Şaşırdın değil mi?

Havai Fişek: Geceleri yer alan törenlerde şenlik amacıyla yakılarak havaya uçurulan, renkli ışıklar saçan fişek.

Annem bilge bir kadın
olduğu için eğitimimle bizzat
ilgilenirdi. Birlikte kitap okur,
oyunlar oynardık.

En sevdiğim oyun köçürmeydi. Köçürme, 48 taş ile oynadığımız geleneksel Türk zekâ ve strateji oyunudur. Köçürme; adını taşların taşınmasından yani taşları göç ettirmekten alır. "Mangala" da denir.

Saray bilginlerinden Matematik ve İslâmî ilimler eğitimi aldım. Dönemin en değerli medreselerinde eğitimime devam ettim. Arapça ve Farsçayı çok iyi öğrendim.

Hocam gözlerimi bağlayarak sarayın koridorlarında yürütürdü. Görmeden sezme yeteneğinin insanın ön sezilerini kuvvetlendirmek için önemli olduğunu söylerdi. Ben de size 'körebe' oynamanızı tavsiye ederim.

12 yaşından itibaren devlet işlerinde görevlendirildim. Hem çalıştım hem okudum. Tüccarlardan vergi toplayan görevlileri denetledim.

Han ve pazarları gezer, devlet
görevlilerinin işlerini nasıl
yaptığını kontrol ederdim.
Halkın devlete olan
memnuniyetini ölçerdim.

İki yıl içerisinde yaptığım
güzel çalışmalarla
halkın memnuniyetini
yükselttim.
Böylece ülkemizin
topraklarını karış karış
gezmiş oldum.

Topraklarımızda Türkçenin
on üç farklı lehçesi
konuşuluyordu.
Bu ziyaretlerde dil bilimine
olan ilgim arttı.

Lehçe: Bir dilin belli bir coğrafi bölgedeki insanlar tarafından konuşulan çeşidi.

Babam, saraya gelen diğer devletlerin elçileri ve yabancı tüccarlar ile yapılan görüşmelerde benim de bulunmamı istemişti. Tercümanlar Çin ve Hindistan'dan gelen elçilerin konuşmalarını babama aktarıyordu.

Elçi: Bir devleti diđer bir devlet katında temsil eden kimse.

Tercüman: Bir dilde söylenen bir şeyi sözlü olarak başka bir dile çeviren kimse

Babam Arapça bildiği halde Arabistan ve Mısır'dan gelen elçi ve tüccarlara benim tercümanlık yapmamı istedi. Devlet tecrübemi ve Arapça konuşma pratiğimi geliştirmek için bu yolu seçmişti. Babam sayesinde çok şey öğrendim. Ben de insanlık için bir şeyler yapacaktım.

RTNH

Genç yaşımda Kaşgar'ın en önemli medreselerinde hem Türkçe hem de yabancı dil dersleri vermeye başladım.

Dîvânu Lugâti't Türk

Babam: "Gençken yaptığın işler mermere kazınan yazı gibidir. Yaşlanınca yaptığın işler suya yazılan yazı gibidir." derdi.

Bir ara ülkemizde iç karışıklık çıktı. Kaşgar'dan ayrılmak zorunda kaldım. Sırtımda heybemle tüm Asya kıtasını 10 yıl boyunca gezdim.

Heybe: Omuzda taşınan, kilim, deri, kıl veya meşinden, içine öteberi koymaya mahsus iki taraflı torba.
Kıta: Yeryüzündeki altı büyük kara parçasından her biri, ana kara

Geleneğimizi, göreneğimizi, örf ve adetlerimizi derledim.
Gezdiğim yerlerde gördüğüm farklı bilgileri defterime not ettim.

Örf: Yasalarla belirlenmediği halde halkın kendiliğinden uyduğu âdet, gelenek.

Sözlük çalışmamda gezilerimin çok büyük katkısı olmuştu. Gördüğüm herkesten, nasıl bilgi edinirim, diye yıllarca yılmadan çalıştım. Dağdaki köylüden, ovadaki çiftçiden, şehirdeki hocadan, hastanedeki doktordan, ne gördüm ne duyduysa not ettim.

Bu gezilerimde Büyük Selçuklu Sultanı Alparslan ile de tanıştım. Türkçeye dair ondan aldığım bilgileri de kitaplarıma ekledim.

Yirmi yılı aşan seyahatlerimde Türkçenin ne kadar kadim bir dil olduğundan emin oldum. Türkçe-Arapça sözlük çalışmam 'Dîvânu Lugâti't Türk'ü İslam Halifesi ve Abbasi Devleti Sultanı Muktedi'ye sundum.

Bu eserin ilk
nüshası günümüzde
Ayasofya
kütüphanesindedir.

Nüsha: Bir örneğin çoğaltılmasıyla elde edilen,
birbirinin tıpkısı olan yazılı şeylerin her biri.

Dîvânu Lugâti't Türk

Halife bana Bağdat medreselerinde
Türkçe öğretmenliği görevini verdi.
Burada uzun yıllar hizmet ettim.

Dođduğum topraklara
döndüğümde artık 80
yaşını aşmışım. Ama
bilgi ve tecrübelerimi yeni
nesillere aktarmalıyım.
Yılmadan çalıştım,
engelleri teker teker aştım.

Mahmudiye Medreselerini
kurdum. Tıp, Matematik, Kimya,
Gökbilimleri ile birlikte İslami
İlimlerin de verildiği medreseler,
arkamda bıraktığım aydınlık
olarak yüzyıllarca ışık saçtı.

Bu kurum, en önemli üniversitelerden biri oldu. Yüzlerce öğrencim oldu.
Ne mutlu bana ki İslâm'ın
Bilim Çağı'na katkı sağladım.

Bilim bir ışıktır.
İnsanlığa hizmet için olmalıdır.
Şimdi bu ışık tekrar sizlerin eli
ile dünyayı aydınlatmalıdır.
Var mısınız arkadaşlar bu
güzel yolda benim izlerimi
daha ileriye taşımaya?

Merhaba Kitap Dostu

Bu kitapta senin de yerin var!

Kitabın kahramanı ile arkadaş olsaydın birlikte neler yapmak isterdin?

Birlikte neler yapabileceğinizi yazmaya ne dersin?

Kitabın kahramanı ve seni aynı resimde görmek de çok güzel olurdu.

Bir resim çalışması yapıp kahramanımızla buluşmaya ne dersin?

Yazı yazabilir, resim yapabilir, eserlerini; adın, soyadın, fotoğrafın,

sınıf ve okul bilgilerinle

www.tarihyazancocuklar.com

adresine gönderebilirsin.

Eserlerini isminle birlikte yayımlarız.

Haydi!

Dünya, hayal gücünle renklensin.

Tarih seninle devam etsin.